

Valikuvabadus vajab kaitset

Enamikule Eesti inimestest ei lähe eriti korda, kuidas erakonnad oma valimisinimekirju kokku panevad. Arvatakse, et mis seal ikka, kui tekib tahtmine, võib võtta ühendust endale sümpaatseima erakonnaga, anda oma nimi üles ning minna vastu valimistele.

Selgub, et tänapäeva Eestis see enam polegi nii lihtne. Hämmastusega olen inimestelt, kes on tahtnud Isamaaliidu nimekirjas kandideerida või kes seda tööd kohapeal korraldavad, kuulnud, kuidas neid kõige jõhkramalt takistatakse oma põhiseaduslike õiguste kasutamisel.

Ida-Virus on isamaaliitlane olla kohati lausa eluohtlik, näiteks Narvas ähvardatakse meie erakonnakaaslast ja kandidaate interneti teel füüsilise arveteõendamisega, kodude akende kõrvale ilmutavad salapärased kriidiga joonistatud ristid, rääkimata sellistest "lihtsatest" asjadest nagu inimeste surveamine töökohtade või linnavalitsuse poliitikutele mittesobivate ettevõtjate kõrvaletõrjumine riigihangetest.

Kohtla-Järve eesti kooli isamaaliitlasest direktori kohast ilmajätmisest ja sellele järgnenud keskerakondliku linnavalitsuse katsest suunata kooli juhtima venelasest parteitöötaja, teab kogu maa, tundub, et seal ei ole ohtlikuks muutunud mitte ainult Isamaaliitu kuulumine, vaid eestlaseks olemine üldse.

Kohati tundub, et meie "nõukanostalgiid" parteid ei kasutata mitte isegi Breznev-aegeid meetodeid vaid lausa Stalini-aeget poliitilist metoodikat, mil vale poliitilise valiku eest ei vastutanud mitte ainult inimene ise vaid ka tema lähisugulased.

Selliseid näiteid on üle Eesti kahjuks palju. Karta võib ka ulatuslikke valijate mõjutamise katseid valimiste käigus – veini-viina pakkumistest kuni kojuviidavate valimiskastide väärkastumiseni "kontrolitavate" valimiskomisjonide liikmete poolt. See tähendab, et "mittekontrollitavad" liikmed ja vaatlejad peavad eelseisvatel valimistel olema oma ülesannete kõrgusel.

Kuid oma kohus tuleb täita ka kõigil meil, kes me valimiskampaania ettevalmistamise ja läbiviimise eest vastutame. Me peame kõik seaduste rikkumises fikseerima, kokku võtma ja analüüsima. Kui rikkumiste faktid on ilmsed ja kohtus tõestatakse, tuleb anda asjadele ametlik käik. Kahjuks jääb suur osa eesti kodanike südametunnistusvabadust piiravaid surveavaldusi kohtus tõestamatuks nende konfidentsiaalse iseloomu tõttu. Samas ei takista miski meid andmast sellisele tegevusele moraalselt ja poliitilist hinnangut.

Igasugune võimu kasutamine inimeste põhiseaduslike vabaduste vastu on löök meie riikluse ja meie kõigi vabaduse pihta.

Margus Jaago

Keskerakond kägistab Eesti kooli

Kooliaasta alguses on Kohtla-Järve ainus eesti kool sattunud meediahuvi keskpunkti. Künnilised ajakirjanikud leiavad, et protestilaine, mis puhkes, kui kooli etteotsa määrati muukeelne ja -meelne direktor, on osav poliitiline kampaania. Tegelikult tekitab olukord Kohtla-Järvel ahastust ja sellest võiksid õppust võtta kõik Eesti valijad, eriti need, kes arvavad, et võiks valida Keskerakonda.

Juuni keskel ei kinnitanud Kohtla-Järve linnavalitsuse moodustatud komisjon kümme aastat linna ainsat eesti kooli juhtinud Sirje Jõemaa jätkamist direktori ametis. Jõemaa oli ainus, kes konkursil direktori ametikoha täitmiseks osales. Linnavalitsuse nägu komisjon isegi ei vaevunud otsima viga senise direktori tegevuses – tema kandidatuuri lihtsalt ei kinnitatud.

Pika suve jooksul ei jõudnudki linnavalitsus uue konkursi

Teet Korsten
vabakutseline ajakirjanik

korraldamiseni. Vaheleht enne kooliaasta algust tuli kohalik võim välja sokeeriva teatega, et direktori kohusetäitjaks määratakse muukeelne seltsimees, kes omal ajal on juhtinud ka linna parteibüroo propagandaosakonda ja kes eelmistel kohalikel valimistel kandideeris Ühendatud Rahvapartei nimekirjas.

Pealinnakesksetele lugejatele selgituseks: isegi okupatsiooni ajal oli Kohtla-Järve 1. keskkool (praegune Järve gümnaasium)

estimeelne õppeasutus. Vaatamata linnas domineerivale venekeelsele massile suudeti eestlust just kooliseinte vahel elus hoida.

Linna on üle kümnendi juhtinud keskerakondlased. 9. maid tähistatakse linnavõimu tasandil võidupühana ja eesti keeles kõnelejate peale vaadatakse paljudes linnaasutustes põlgusega.

1. septembri aktusel skandideerisid lapsevanemad, õpetajad ja õpilased võorast meelsust kandva koolijuhhi saalist välja. Eesti ajakirjandus arutleb, kas tasus ikka ära rikkuda laste esimest koolipäeva ja ühtlasi kahtlustatakse Isamaaliitu, kelle ridadesse Sirje Jõemaa kuulub, hästi läbimõeldud propagandakampaania korraldamises. Asja sisusse ei vaevuta eriti süvenema.

2. septembril Kohtla-Järvet väisanud haridusminister Mailis Reps leidis, et eesti kooliga on kõik korras ja süüdistas gümnaa-

siumi pedagooge pingete üleskravimises...

Milline võiks olla selle pelutava loo moraal? Kohtla-Järve hoiatava näite varal näeb, mis oleks võinud juhtuda kogu Eestiga, kui oleks läbi läinud Savisaare plaan "Kõik kodanikuks!" Kohalikel valimistel saavad valida ka väga ebaloajalsed (loe: Putinile lojaalsed) mitte-kodanikud.

Keskerakond on avalikult Eesti riikluse vastane erakond. Kuidas muidu mõista selle erakonna ministri soovivat hoiakut eestivaenuliku elemendi suhtes?! Kohalike valimiste eel tahaksid paljud erakonnad tuua mitte-kodanikele taevast alla nii päikese kui ka kuu. Kohtla-Järvel näeb, mis saab, kui see päike ja kuu neil käes on.

Sirje Jõemaa

Kohtla-Järve abilinnapea Jüri Kollo oma kaaskonnaga. Fotod: Peeter Lilleväli

Teet Korsten annab intervjuud peale avaaktust.

Valid Padari, saad punaparunid!

Tegelikult on isamaaliitlastel oma vanade koostööpartnerite, kes nimetavad end nüüd sotsiaaldemokraatideks, allakäiku valus vaadata. Ootamatult ulatuslik koostöö Rahvaliiduga, kuhu on koondunud suur hulk neid põllumajandus- ja lihtsalt majandustegelasi, kelle ideoloogia ja tegevuse vastu olme koos nüüdsete sotsidega tosikond aastat võidelnud, võib oluliselt kahandada kogu Sotsiaaldemokraatliku erakonna usaldusvärsust valijate ja vanade koostööpartnerite silmis.

Imeline, mida valimised küll inimestega teha võivad. Võim pealinnas tundub sedavõrd magusa palana, et selle nimel ollakse valmis tõeliselt veidrateks ning ootamatuteks liitudeks. Nende valimiste kummalisemaks saavutuseks on valimisliit Rahvaliidu punaparunite ning sot-

Külliki Kūbarsepp
peasekretäri abi

siaaldemokraatide vahel.

Enamik inimesi ei suutnud sellise moodustise teket esialgu uskuda. Rahvaliit ja sotsiaaldemokraadid on kogu oma poliitilise ajalooväljal seismas vastaspooltel

pea kõikides küsimustes. Sotsiaaldemokraadid ehk endised mõõdukad on Rahvaliidu tegelasi sõimanud punaparuniteks ning süüdistanud Reiljani tema erinevatel ministriks oleku aegadel riigivarguses. Rahvaliit on omakorda väga teravalt maha teinud sotsiaaldemokraate ning nende pensionireformi. Elektri ja raudteed erastanud minister Pärnojust sai Rahvaliidu propagandas aga vaata et Saatana maapealne kehastus. Sotsiaaldemokraadid ja Rahvaliit põrkusid teravalt kokku ka rahvaliitlastest ministrite saamatuse tõttu Eestile kaela sadanud suhkrutrahvi küsimuses, kus Rahvaliit üritas – tõsi küll, ebaõnnestunult – vastutust Padari kaela veeretada.

Nüüd aga annad hääle Padarile ning saadad selle asemel volikogusse Lepiksoni või kellegi temataolise.

Asi on seda kummalisem, et oma ridu Keskerakonnast välja astunud tegelastega tugevdanud sotsiaaldemokraatidel olid tõeliselt head võimalused nendel valimistel Tallinnas edukalt esineda. Võimul olnud Rahvaliit on end põhjalikult kompromiteerinud, see kajastub ka nende madalas reitingus. Eestile miljard krooni suhkrutrahvi kaasa toonud Pärnojust sai Rahvaliidu propagandas aga vaata et Saatana maapealne kehastus. Sotsiaaldemokraadid ja Rahvaliit põrkusid teravalt kokku ka rahvaliitlastest ministrite saamatuse tõttu Eestile kaela sadanud suhkrutrahvi küsimuses, kus Rahvaliit üritas – tõsi küll, ebaõnnestunult – vastutust Padari kaela veeretada.

Nüüd aga annad hääle Padarile ning saadad selle asemel volikogusse Lepiksoni või kellegi temataolise.

sotsiaaldemokraatide ridades. Mitmed nende tuntumad ning auväärsemad liikmed, nagu näiteks Enn Tarto on seetõttu erakonnast lahkunud. Õigus on Juku-Kalle Raidil, kes nimetas sotside ja Rahvaliidu koostööd hullemaks tubakaks kui Belomorkanal või Priima. Raid kirjutab, et "sisuliselt tähendab see, et ühiskond ja poliitika kaotavad grupi valgeid inimesi, sest ühinemine Reiljani Klanniga tähendab ainult ühte – oma senistele ja tulevastele valijatele vee peale laskmist. Siit soovitus: Ivari Padar, istu terve sügis maal, istu hoolega, vahepeal käi linnas ja too sõpradele võib-olla värsket kartulit, aga kolhoosiesimeeste pesaga jamada pole mõtet. On rämpsu, mida ei võta maha ka kõige uuem pesupulber, tavalisest rääkimata."